

Preek over zondag 5

- Schildwolde, 5 februari 2017
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Eerlijk gered!

votum en groet

Ps.116:1-5

gebed

lezen: zondag 5

Luk.18:9-14

Rom.3:21-26

Ps.40:4,5,7

preek

Ld.181:4,5,6

geloofsbelijdenis

Ld.440:1,2,4

gebed

collecte

Opw.263

zegen

Gemeente van Christus,

Vandaag ga ik iets spannends doen in de preek.

Ik ga te zeggen over God.

Is dat anders dan anders? Nee, het gaat meestal over God in de kerk.

Dat is altijd spannend.

Maar vandaag iets meer, omdat ik wil proberen iets te zeggen over de logica van God.

Over de manier waarop zijn verlossingsplan in elkaar zit.

Over wat God wil en wat Hij niet wil.

Waarom God het zo gedaan heeft, via een Middelaar. Via straf en betaling van schuld.

En niet op een andere manier.

Waarom vind ik dit spannend?

Omdat ik me goed realiseer dat ik maar een mens ben. Wat zou ik zeggen van Gods beweegredenen en zijn logica? Net alsof een kleuter probeert uit te leggen wat minister-president Mark Rutte bedoelt. En wat zijn strategie is. Terwijl hij er zelf bij staat...

Waarom vind ik dit spannend?

Omdat het verlossingsplan van God beslissend is voor leven en dood. Voor je leven met God of zonder God. Voor je heden en je toekomst. Terwijl ik tegelijk het gevoel heb, dat het zoveel mensen nauwelijks interesseert. Hoe kan ik het dan zó brengen dat het voor jou ook beslissend wordt? En dat het jouw leven opent?

Waarom vind ik dit spannend?

Omdat alles wat ik zeg over God, direct gevolgen heeft voor mijzelf. Als ik iets zeg over zijn liefde, heeft dat gevolgen voor mijn liefde. Als ik iets zeg over zijn geduld, zeg ik ook iets over mijn geduld. Als ik iets zeg over zijn 'nee' tegen de zonde, hoe zit het dan met mijn 'nee' tegen de zonde? Als ik iets zeg over zijn logica, is het een spiegel voor mijn logica.

En toch ga ik het wel doen. Iets zeggen over God. Iets zeggen over zijn logica. En over wat Hij wil. Met alle bescheidenheid die mij past. Maar ik doe het toch.

Om jou te helpen om het uit te leggen als je ernaar gevraagd wordt. Of krijg je nooit een vraag

Om jou inzicht te geven waardoor jij je laat redden. Zodat je terug kunt vallen op wat je weet, ook als je het zo niet voelt. Want je geloof kun je niet funderen in een beleving of een goed gevoel. Maar in de overtuiging van de waarheid.

Om jou te brengen tot respect voor God en voor Jezus Christus. Respect waarin eerbied, dankbaarheid en vertrouwen meeklinken.

En om jou – en mijzelf – te leren wat gerechtigheid, genade en verzoening is, ook in je omgang met mensen.

God heeft goed nagedacht over zijn verlossingsplan. Jouw vrijspraak berust op goede gronden! Als je je tenminste laat vrijspreken. Er ligt een eerlijk verhaal onder. In Jezus Christus. En ik denk dat het goed is dat je weet hoe het in elkaar zit. Voor zover ik iets kan begrijpen van de logica van God. En dat je beseft wat dat voor je leven betekent.

In Christus ben je eerlijk gered!

- **het recht van God**
- **de handtekening van een ander**
- **de zekerheid van genade**

In Christus ben je eerlijk gered! Het recht van God.

Wanneer geloof je dat een verhaal klopt? Als het een samenhangend verhaal is en niet uit allerlei losse en tegenstrijdige flarden bestaat. Als personages herkenbaar blijven en niet ineens heel anders worden. Als het spoort met je eigen beeld van de werkelijkheid, je ervaring en je denkt: ik kan me er iets bij voorstellen.

Wanneer geloof je dat het vreemde verhaal van onze verlossing klopt? Dat merkwaardige begin van de catechismus: Ik ben het eigendom van Jezus Christus, die voor mij betaald heeft en mij van de duivel heeft verlost. En dat is mijn enige troost in leven en sterven. Wanneer geloof jij dat dit inderdaad jouw enige troost is, en dat je hiermee leven en sterven kunt? Dat dit ook voor jou geldt? Als het een samenhangend verhaal achter ligt. Als personages herkenbaar blijven. En als het spoort met je eigen beeld van de werkelijkheid.

Het klinkt als een vreemd verhaal. Over zonden en schuld, over vrede door een kruis, over oordeel en vrijspraak door God, over betaling en verzoening, over Gods Zoon die zichzelf laat doden door de mensen. We spraken daar deze week over in een belijdenisgroep. Hoe kun je dit verhaal uitleggen? Het is toch niet vreemd dat mensen je met glazige ogen aankijken als je hier iets van vertelt.

En toch klopt het verhaal. En ben jij eerlijk gered. Op goede gronden, volgens de regels van het recht. Er ligt er een samenhangend verhaal achter. De personen blijven zichzelf en het klopt met de werkelijkheid. Het is het verhaal van Gods recht. Achter het reddingsplan van God en zijn strategie ligt zijn recht. Zijn gerechtigheid, zegt de catechismus met een wat ouder woord. Dat is de drijver achter Gods ingrijpen in deze wereld. Zijn motivatie om mensen te redden. Daarom gaat onze verlossing op de manier waarop die gaat. 'God wil dat aan zijn gerechtigheid wordt voldaan.'

Dat klinkt in eerste instantie hard en koud. Zeker als er ook nog wordt gesproken over betalen. Het roept het beeld op van God als een kille schuldeiser, een deurwaarder die met een beroep op de regels niet stopt voor de laatste cent is betaald. Een harde gerechtigheid, die afrekent met de mensen en niets door de vingers ziet. Misschien is dat ook wel je beeld van God. Misschien is dat wel je moeite met God.

Maar dat is niet het verhaal van God en zijn gerechtigheid. Als je zo naar Gods gerechtigheid kijkt, snap je niet, waarom gelovigen in de Bijbel altijd zo blij zijn met Gods gerechtigheid. Waarom ze erover zingen, ernaar uitkijken en God erom loven. Waarom ze Gods gerechtigheid in één lijn zien met zijn liefde en genade. En het is zó gaaf, als je ontdekt wat Gods gerechtigheid is.

Ik spreek het liefst over Gods recht. Gods recht op jou en op jouw wereld. Omdat Hij je Schepper is. Gods gerechtigheid is niet ontstaan bij de zondeval. Toen er een schuld ontstond, die steeds groter wordt. Gods gerechtigheid begint bij de schepping. Hij had daar een bedoeling mee. Om van de wereld te genieten als een prachtig kunstwerk. Om de wereld tot bloei te brengen. En vooral om met de mensen als vrienden om te gaan. Om hen liefde te geven en van hen te ontvangen. Dat was zijn doel. Dat is zijn liefde. Dat is zijn recht. Een heerlijk recht, dat vrijheid, vreugde en vrede biedt voor de mensen.

En dat recht geeft God niet op. Ondanks alles wat mensen doen. Hoe ze Hem op het hart trappen met hun egoïsme en eigengereidheid. Hoe ze zijn schepping vernielen, zijn mooiste kunstwerk. Hoe ze elkaar kapot maken en liefde inruilen voor eigenbelang en onverschilligheid. Hoe ze onrecht doen aan God, mens en wereld en daarmee Gods recht vertrappen. Maar God geeft zijn recht niet op. God zegt niet: Bekijk het maar. God legt zich niet neer bij de gebrokenheid. Dat zou gebeuren als hij fouten door de vingers ziet, zonden accepteert en genoeg neemt met tekorten. Dan zou God zijn recht opgeven. Wee ons als dat gebeurt! Dan komt het in eeuwigheid nooit meer goed.

Maar dat doet God niet. 'Hij wil dat aan zijn gerechtigheid wordt voldaan.' Hij geeft zijn recht niet op. Dat is voor ons goed nieuws! Want wij kunnen alleen leven in de lijn van Gods recht. We blijven alleen leven als we voldoen aan Gods recht. Daarin is God dezelfde gebleven. Trouw aan zichzelf, trouw aan zijn schepping en trouw aan de mensen. Ieder die zich voegt naar het recht van God, die heeft het eeuwige leven. Waar het God vanaf het begin om te doen was. Zijn recht en zijn liefde zijn gericht op hetzelfde doel: op jouw leven met Hem. In vriendschap en liefde. Waarvan jij gelukkig wordt. En Hij ook.

Dat is het grote verhaal! Misschien zeg je: dat verhaal is mij te groot. Wat moet ik ermee? Nou in ieder geval dit, dat je beseft dat jouw leven hier deel uitmaakt van dit grote verhaal van God. Je kunt wel denken dat je er niets mee te maken hebt, maar dat grote verhaal is wel beslissend. Hoe jij je verhoudt tot God, zijn recht op jou en zijn liefde voor jou, dat maakt verschil tussen geluk of ongeluk, tussen vrede of ondergang, tussen leven of dood. Ook al staat God voor je gevoel misschien ver weg, of merk je zelfs niets, dat verandert nog niets aan de situatie. Het verhaal van de Bijbel is er duidelijk in, en in de werkelijkheid van het leven blijkt het. Niet alleen in de geschiedenis, maar ook in het heden.

Je kunt wel denken dat je in Nederland nergens van hoeft aan te trekken en compleet je eigen gang kunt gaan. Maar je ontdekt vroeg of laat hoe ongelukkig je daarvan wordt. Je hebt te maken met beslissingen die genomen zijn. Je merkt de gevolgen van het beleid van de overheid. Je leeft in een cultuur waarin bepaalde waarden en normen gelden. Die kun je niet straffeloos aan de kant zetten. Politie en justitie handhaven het recht. Zodat het leven leefbaar blijft. En mensen vrijheid en geborgenheid vinden.

Wat moet je met dit grote verhaal van Gods recht? Het leert je ook iets over wat rechtvaardigheid is. Rechtvaardig is niet de scheidsrechter die de regels precies toepast, elke fout bestraft en de gemene truiks die niet verboden zijn, gewoon laat doorgaan. Dan wordt het een vervelende wedstrijd, waar iedereen een kater van overhoudt. Rechtvaardig is de scheidsrechter die recht en orde op het veld handhaaft, ervoor zorgt dat de spelers hun spel kunnen spelen en op sportieve manier met elkaar bezig zijn. Wil jij rechtvaardig zijn? Eerlijk en duidelijk? Let er dan op dat een ander tot zijn of haar recht komt. Dat een ander geen onrecht wordt aangedaan. Dan pas je niet blindelings de regels en protocollen toe, maar heb je oog voor de persoon. En vraag je naar het hele verhaal van de ander. Zo staat jouw handelen en beslissen in dienst van Gods recht.

Wat moet je met dit grote verhaal van Gods recht? Laat het je vertrouwen geven in Gods reddingsplan. Hij heeft er goed over nagedacht. Hij handhaaft zijn recht en herstelt het door Jezus Christus. Dan is je vrijspraak geen subjectieve beslissing. Maar een officiële verklaring. Je verlossing is geen willekeurige actie. Maar de uitkomst van een zorgvuldig voorbereid en uitgevoerd beleid. Waar Gods liefdevolle gerechtigheid achter ligt.

In Christus ben je eerlijk gered! De handtekening van een ander.

Dat er redding nodig is, moge duidelijk zijn. In de zondagen 2, 3 en 4 van de catechismus is duidelijk geworden waarom ook jij eeuwig dood gaat als er niets gebeurt. Als je je leven afmeet aan Gods bedoeling en zijn recht, zoals die bijvoorbeeld in de wet is geformuleerd, dan word je ontmaskert als zondaar. En als je daarover nadenkt, moet je erkennen dat het ook in jouw aard ligt om voor jezelf te gaan, in plaats van voor God en mensen. Blijf alsjeblieft bescheiden over je goede bedoelingen en goede werken. En omdat God rechtvaardig is en blijft, sta je voorgesorteerd voor de eeuwige straf.

“Maar God heeft de wereld zo lief, dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.”

Hier ligt het hart van Gods verlossingsplan. Hij zet zijn Zoon in. Om zijn recht te herstellen en zijn liefde door te laten gaan. Het is Jezus Christus die onze schuld betaalt. Het is de Middelaar die de eeuwige straf draagt. En iedereen die zich door Jezus laat vertegenwoordigen, is daarmee verlost van het oordeel.

Is dat eerlijk? Dat iemand anders mijn schuld betaalt? Is dat rechtvaardig? Dat iemand anders voor mij sterft? Toch wel. Dit is volgens het recht van God. Dit hoort bij het recht van God. Vanaf het begin heeft God dit aangegeven: er komt een verlosser. Er is verzoening mogelijk. Er gaat iemand anders een handtekening zetten op jouw schuldnota. Iets van die logica van God kunnen we wel inzichtelijk krijgen. Deze onovertroffen wijsheid van God past bij de mensen. Iemand kan ook iets voor een ander betekenen en voor een ander doen. Ook voor jou. Of jij voor een ander. Dat is zelfs de bedoeling. Daarom leven mensen in relaties met elkaar.

Als jij bankrekening wilt openen, en je bent nog geen achttien, dan heb je de handtekening van je ouders of verzorgers nodig. Iemand anders neemt de aansprakelijkheid op zich en houdt een oogje in het zeil. Daarvoor hebben kinderen ouders, verzorgers of wettelijke vertegenwoordigers. Mensen zijn aan elkaar gegeven om voor elkaar iets te betekenen. Wees er dan ook op gericht om iets voor een ander te betekenen!

Als jij een aanrijding veroorzaakt, betaalt de verzekering de schade. Dat heb je zo afgesproken. Ook al ben jij de schuldlige. We hebben het met elkaar zo geregeld dat we allemaal bijdragen om de schade van een van ons te herstellen. Mensen zijn aan elkaar gegeven om voor elkaar iets te betekenen. Je kunt ook een schuld van elkaar overnemen. Maak daar dan ook werk van, dat je elkaar helpt en steunt, zelfs als een ander de fout maakt.

Als Max Verstappen dit jaar wereldkampioen wordt, zijn veel Nederlanders trots. Want hij is wel Nederlander! Als het hoofd van ISIS een Nederlander blijkt te zijn, schamen we ons met elkaar. Daaruit blijkt iets van verbondenheid die er tussen mensen bestaat. Die God tussen mensen heeft gelegd. We voelen wat voor elkaar. We hebben wat met elkaar. En het vraagt om liefde en wijsheid om daar een goede invulling aan te geven.

Als de koning de oorlog verklaart aan Frankrijk, dan zijn we allemaal in oorlog. Want hij vertegenwoordigt ons. Of je dat nu wilt of niet. Adam vertegenwoordigde de mensheid

toen hij tegen God koos. Daarin heb ik geen keus: ik ben een mens. En ik heb te maken met de gevolgen ervan: de mogelijkheid om voor het goede te kiezen, ligt nu niet meer in mijn macht.

Iemand kan mij vertegenwoordigen. Niet altijd. Niet overal. Maar het hoort wel bij de manier waarop God mensen heeft gemaakt. Jezus Christus vertegenwoordigt de mensen in Gods oordeel. Tenminste voor de mensen die zich door Hem laten vertegenwoordigen. Mensen die zeggen: Hij spreekt ook namens mij. Ik erken mijn fouten en tekorten, mijn onmogelijkheid om zelf aan Gods recht te voldoen. Ik accepteer zijn aanbod om mijn schuld over te nemen. En daarmee aanvaard ik ook het geschenk van zijn vergeving en verzoening. God, ik geloof, dat u door Jezus Christus rechtspreekt, het onrecht rechtzet en uw liefdevolle recht herstelt. God, ik geloof dat mijn vrijspraak rechtsgeldig is in Jezus Christus. En dat ik daarmee niet meer in de macht van de duivel, de zonde en de dood ben. Maar dat ik door Hem overgebracht ben in het Koninkrijk van uw genade.

Het is de handtekening van een ander. Dat kan. Het is niet oneerlijk. Het past bij hoe God de mensen gemaakt en bedoeld heeft. Het maakt deel uit van zijn recht. En zo werkt het ook tussen de mensen. Daarom is het rechtvaardig en barmhartig tegelijk. Het is de handtekening van een ander. Hij die mij vertegenwoordigt. Als ik mij door Hem laat vertegenwoordigen. Als ik belijd: die handtekening staat er ook voor mij. Jezus, ik verbind mij aan u! Alles wat ik ben, wat ik heb en wat ik kan. Alles wat ik mis, wat ik fout doe en waar ik mee worstel. Alles waar ik naar verlang, wat ik graag zou willen en wat ik nodig heb. Heer Jezus, ik leg het bij u neer. U kent mij. U weet van mijn leven. U doorgrondt mij. En u houdt van mij. Heer, wees U mijn Middelaar en Verlosser! Vertegenwoordig mij. En herstel Gods recht! In mij en door mij.

In Christus ben je eerlijk gered! De zekerheid van genade.

Ik vind het spannend om iets te zeggen over de logica van God. Omdat het kan lijken of het mijn redenering is. Omdat het kan zijn dat jij er anders over denkt. Omdat God zelf getuige is van mijn woorden en ik Hem recht moet doen. En toch moet ik spreken. Omdat de verlossing van God niet alleen maar een genadig wonder is. Maar omdat onze vrijspraak ook berust op goede gronden. Dat geeft vastigheid aan je overtuiging, kracht aan je geloof en vrijmoedigheid aan je getuigenis.

Ik sprak over het recht van God. Dat Hij gelukkig handhaaft, ook in de gebrokenheid van de wereld en de zonden van de mens. Dat gaat wel ergens over. Want alleen in zijn recht komt alles goed. Wordt alles rechtgezet. Alleen als Hij een oordeel velst, kan er gekeken worden naar de mogelijkheid van verzoening. En wij leren meteen ook wat rechtvaardigheid is. In onze omgang met elkaar. Laat Gods recht bepalen hoe jij leeft!

Ik sprak over de handtekening van een ander. Dat kan in Gods wereld. Het is niet oneerlijk als iemand anders mij vertegenwoordigt en mijn straf op zich neemt. Zo werkt dat onder de mensen ook. En wij leren meteen waarvoor we aan elkaar gegeven zijn. Laten we het voor elkaar opnemen, vooral als iemand onrecht wordt aangedaan of als iemand door eigen schuld in de problemen is gekomen. Laat Christus ook jouw vertegenwoordiger zijn!

Is dit de logica van God? Ja, maar bij nader inzien is het voor mensen niet onlogisch. Niet dat wij kunnen beredeneren hoe God zou moeten denken of zou moeten werken. Dat is soms de kritiek die op zondag 5 wordt gegeven. Alsof God zich zou moeten houden aan een menselijke redenering. Nee het is andersom: Wij moeten ons leren houden aan Gods logica. Wij moeten ons begrip van rechtvaardigheid en genade, van verzoening en opkomen voor elkaar bijstellen vanuit wat we lezen en horen van Gods begrip daarvan.

Over Gods verlossingsplan is nog veel meer te zeggen. Over de rol van offers. Over de plek van het kruis. Over de verantwoordelijkheid van de mens. En de gave van het geloof. Maar laat het vooral duidelijk zijn: God heeft er grondig over nagedacht – om het maar even in menselijke termen te zeggen. Zijn plan van redding past bij zijn recht. En in Jezus Christus herstelt Hij zijn recht. Ook jij kunt ontkomen aan de terechte en eeuwige straf van God. Ook jij kunt weer in genade aangenomen worden. Wat je ook hebt gedaan. En wie je ook bent. Onder je verlossing ligt een rechtvaardig verhaal. Je bent eerlijk gered. In Jezus Christus, de Verlosser en Middelaar. Die jouw vertegenwoordiger is bij God. En die door zijn Woord en Geest Gods recht aan ons bekend maakt.

Tja, en als je dan nadent hoe je dit verhaal kunt vertellen aan anderen. Dan kun je spreken over je liefde en respect voor Jezus Christus. Dan kun je spreken over de verlossing van je zonden. Je kunt ook spreken over het liefdevolle recht van de Schepper. Hoe Hij erop uit is om ook jou en de ander tot recht te laten komen. Hoe Hijzelf de weg naar vrede en geluk heeft geopend. Door Jezus Christus in te zetten. Om de problemen op te lossen. Om de mensen te verlossen.

Laat het je brengen tot het oprechte en persoonlijke gebed van de tollenaar in het verhaal van Jezus: 'O God, wees mij zondaar genadig'. En je bent rechtvaardig in de ogen van God. Het leven gaat voor je open. Het eeuwige leven is voor jou begonnen.

Amen